

NASIL BİR MESLEKİ EĞİTİM SİSTEMİ? >>>>

Bayram AKBAŞ

bakbas@myk.gov.tr

MYK Faaliyetlerinin Tanınırlığı İle Başvurular Giderek Artmaktadır

Kurumunuz, üstlendiği önemli rolün ifası bakımından bugün hangi aşamada bulunmaktadır? Meslek standartlarının belirlenmesine ilişkin çalışmalar hakkında bilgi verebilir misiniz?

MYK hakkındaki genel bilgileri ve Kurumun faaliyete başlama sürecini değişik platformlarda belirtmiştim. Ancak Kurum yeni olduğundan ulaşamadığımız okuyucular için çok kısa bilgiler vererek sorunuza yanıtlamaya çalışacağım.

MYK, kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve mali özerkliğe sahip, özel bütçeli, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının (ÇSGB) ilgili kuruluşudur. MYK'nın tüm organlarında eğitim ve istihdamla ilgili Bakanlıkların, kamu kurumlarının, işçi, işveren ve meslek kuruluşlarının temsilcileri yer almaktadır.

Kurucu mahiyetteki ilk MYK Genel Kurulu 08 Aralık 2006 tarihinde toplanarak MYK Yönetim Kurulu üyelerini seçmiştir. Yönetim Kurulu 26 Aralık 2006 tarihinde toplanmış, Yönetim Kurulu ve Kurum Başkanı seçilmiş ve bu tarihten itibaren MYK hukuken faaliyete geçmiştir.

Bütçe, personel planlaması, çalışma programı belirlenip, personel istihdam edilmeye başlanmış, ikincil mevzuat oluşturulmuş ve ikincil mevzuatın tamamlanmasıyla Ulusal Yeterlilik Sisteminin yapısı, sistem içinde yer alacak aktörler ve aktörlerin görevleri, ulusal meslek standartları ve ulusal yeterliliklerin geliştirilmesi, sınav ve belgelendirme ile eğitim akreditasyon sistemine ilişkin hususlar ortaya konmuştur. Hizmet binası ve donanım temini gibi sıfırdan bir kurum oluşturma yolundaki zorlu çalışmalar gerçekleştirilmiş ve Kurum fonksiyonel hale getirilmiştir.

Bugüne kadar kurum ve kuruluşların kendi imkanlarıyla veya uluslararası kuruluşların desteğiyle yürüttükleri projeler kapsamında hazırlamış oldukları meslek standardı taslaklarının veya bu yöndeki çalışmaların ulusal birikim olarak değerlendirilmesine imkan sağlanmıştır. Mevcut ulusal birikim, MYK ve meslek standartları hazırlamak üzere MYK Yönetim Kurulunca görevlendirilen kuruluşların çalışmalarında değerlendirilmektedir.

MYK Ulusal Mesleki Yeterlilik Sisteminde düzenleyen, koordine eden, izleyen, değerlendiren ve kaliteyi güvence altına alan bir rol üstlenmektedir. Meslek standartlarını hazırlayacak kuruluşlar belirlenen temel ölçütlere uy-

Temmuz 2008'den bugüne kadar imzaladığımız toplam 12 protokolden 5'i TİSK üyesi Türkiye İnşaat Sanayicileri İşverenleri Sendikası, Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası, Türkiye Kimya, Petrol, Lastik ve Plastik Sanayii İşverenleri Sendikası, Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası ve Çimento Endüstrisi İşverenleri Sendikası ile yapılmıştır.

gunluklarına göre MYK Yönetim Kurulu tarafından görevlendirilmektedir.

Ulusal meslek standartlarının belirlenmesine yönelik yapılan çalışmalar kapsamında, Ulusal Meslek Standartlarının Hazırlanması Hakkında Yönetmelik ile MYK Sektör Komitelerinin Kuruluş, Görev, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin yayımlanmasını takiben gerekli prosedür, rehber, format vd. dokümanları hazırlanmıştır. Eş zamanlı olarak MYK Genel Kurul üyesi kuruluşlara alt teşkilatlarına iletilmek üzere meslek standardı hazırlama çağrısı yapılmıştır. Yukarıda ifade edildiği üzere ulusal meslek standardı taslakları yetkilendirilen sektörel kuruluşlar tarafından hazırla-

nacağından, ulusal yeterlilik sisteminin sağlıklı şekillenmesi açısından çağrıya verilen yanıtlar önemli bir gösterge niteliği taşımaktadır. Misyonlarında alanlarındaki insan kaynaklarını geliştirmek olan birçok kuruluş gönüllü olarak meslek standardı hazırlama başvurusunda bulunmuş olup MYK faaliyetlerinin tanınırlığı ile başvurular giderek artmaktadır. Haziran 2009 itibarıyla kayıtlarımızda 22 sektör altında yaklaşık 70 kuruluşun meslek standardı hazırlama talebi bulunmaktadır. MYK Yönetim Kurulu sektörleri toplam 26 gruba ayırmış, 2008-2009 yılı çalışma programı kapsamında 10 sektörde görevlendirme ve protokol imza çalışmaları tamamlanmıştır.

Protokol imzaladığımız kuruluşlar arasında işbirliklerinin başlatılması sağlanmıştır. Söz konusu kuruluşlar ağırlıklı olarak işveren sendikaları, meslek kuruluşları, sivil toplum örgütlerinden oluşmakla beraber, kamu kurumları ve işçi sendikaları ile de protokollerimiz bulunmaktadır. Temmuz 2008'den bugüne kadar imzaladığımız toplam 12 protokolden 5 tanesi TİSK üyesi Türkiye İnşaat Sanayicileri İşverenleri Sendikası, Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası, Türkiye Kimya Petrol, Lastik ve Plastik Sanayii İşverenleri Sendikası, Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası ve Çimento Endüstrisi İşverenleri Sendikası ile yapılmıştır. İmzalanan protokoller kapsamında yaklaşık iki yıllık süre içerisinde 356 Ulusal Meslek Standardının (UMS) hazırlanması hedeflenmiştir. Bu kuruluşlar arasında çalışmalarına henüz başlamış olanların yanı sıra meslek standardı hazırlama çalışmalarını sonuçlandıran kuruluşlar da yer almaktadır.

Yaklaşık 50 Ulusal Meslek Standardına ilişkin farklı aşamalarda çalışmalar tamamlanmıştır. Doğal gaz tesis ve dağıtım alanına özel 11 UMS GAZBİR-UGETAM, Otomotiv sektöründe ise 9 UMS MESS tarafından hazırlanmış, gerekli prosedür tamamlanarak MYK Yönetim Kurulu tarafından onaylanıp Resmi Gazete'de yayımı için ilgili makamlara iletilmiştir. İNTES tarafından hazırlanan 3 UMS MYK İnşaat Sektör Komitesi tara-

findan doğrulanarak Yönetim Kurulunun onayına sunulmuştur. Diğer sektörlerde işbirliklerinin başlatılması, yetkilendirmelerin yapılması ve protokollerin imzalanmasına yönelik altyapı çalışmalarımız devam etmektedir. Paralel olarak MYK Sektör Komitelerinin oluşturulması ve taslak standartların incelenerek, Yönetim Kurulu onayına sunulması çalışmaları gerçekleştirilmektedir.

Teknik çalışmalarla eş zamanlı olarak uluslararası kuruluşlar ile işbirlikleri başlatılmıştır. MYK tarafından Avrupa Birliği fonlarından yararlanmak üzere gerekli çalışmalar tamamlanarak Katılım Öncesi Mali Araç (IPA) kapsamında 2007 yılı programlamasında MYK ve yeterlilik sistemi paydaşları olan tüm tarafların kapasitelerinin geliştirilmesi, yaygınlaştırma ve farkındalık yaratma konularını içeren bir proje hazırlanmıştır. 2009 yılı sonuna kadar proje faaliyetleri başlatılacaktır.

Avrupa Eğitim Vakfı ile 2008-2009 yılına yönelik işbirliği alanlarını belirledik, bu doğrultuda İrlanda, İngiltere, Danimarka, Hollanda, Estonya yeterlilik sistemleri uzmanları MYK ve ilgili taraflar ile deneyimlerini paylaştılar. Aynı zamanda, Hollanda yeterlilik örgütü COLO ile turizm ve gıda sektörlerine özel MATRA projesi yürütüyoruz. Gerekleştirmekte olduğumuz tüm uluslararası işbirliği faaliyetlerimizde TİSK'e üye ilgili Sendikalar da yararlanıcı olarak yer almaktadır.

MYK'nın mevcudiyeti ve yürüttüğü fonksiyonlar, gelecekte mesleki eğitim sistemi ni nasıl etkileyecek? MYK'nın mesleki eğitim sistemindeki rolü, bunun muhtemel sonuçları neler olacak?

Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) 5544 Sayılı Kanun kapsamında iş piyasası ve eğitim bağlantısını sağlayacak bir araç olan ulusal mesleki yeterlilik sisteminin kurulması ve işletilmesi çalışmalarını yürütmektedir.

Örgün (formal), yaygın (non-formal)

MYK, iş piyasası ile eğitimi bütünleştirerek, mesleki eğitimin ihtiyaçlara göre gelişimine önderlik etmektedir.

ve resmi olmayan (informal) öğrenmenin tanınmasını sağlayan tarafsız, şeffaf, kalite güvencesi sağlanmış bir sistem olan yeterlilik sistemi bileşenleri- meslek standartları ve yeterlilikler- iş yaşamının tanımladığı mevcut ihtiyaçlar ve geleceğe dönük eğilimler dikkate alınarak hazırlanmakta ve mesleki eğitim yoluyla insan kaynaklarının geliştirilmesinde girdi teşkil etmektedir. Bu anlamda MYK, iş piyasası ile eğitimi bütünleştirerek, mesleki eğitimin ihtiyaçlara göre gelişimine önderlik etmektedir.

Sektörlerin sağlıklı ve sürdürülebilir gelişimi ve rekabet edebilirliğinin temini için eğitim sağlayan kurum ve kuruluşların sektörlerin ihtiyaçlarına göre eğitim sunması gerekmektedir. MYK Kanunu kapsamında eğitim ve öğretim kurumlarının akreditasyonu konusu yer almakta; MYK tarafından yetkilendirilecek kuruluşların eğitim ve öğretim kurumlarının akreditasyonunu gerçekleştirmesi öngörülmektedir. Burada, okulların kalite güvence sistemi kurarak akredite olmaları, meslek standartlarına dayalı eğitim programları geliştirerek nitelikli sunum yapmaları önem taşımaktadır. MYK, eğitim kurumlarının akreditasyonu kapsamında yalnız okulların değil, işletmelerin de mesleki eğitim için hayati önemi olan performans odaklı (pratik) öğrenme için merkezler haline dönüştürülmesine yol açacaktır. MYK çatısı altında yer alan devlet, işveren ve işçi örgütlerinin diyalog içerisinde mesleki eğitimi şekillendirecek politikalar geliştirmeleri; işgücü piyasasının ulusal ve yerel düzeyde sürekli izlenmesi; mesleki eğitim programlarının yeterliliklere göre tasarlanıp, sunulması; okulların sanayi ile yakın işbirliği içerisinde çalışmaları MYK sistemi ile zorunlu hale gelecektir. Aynı zamanda, iş yaşamı aktörlerinin rekabet edebilirlikte ana kaynak olan nitelikli eleman temini için mesleki eğitimde üzerlerine düşen rollerinin tartışılması ve yenden şekillenmesi anlamında da MYK'nın doğrudan etkisi olacaktır.

MYK, eğitim kurumlarının akreditasyonu kapsamında yalnız okulların değil, işletmelerin de mesleki eğitim için hayati önemi olan performans odaklı (pratik) öğrenme için merkezler haline dönüştürülmesine yol açacaktır. MYK çatısı altında yer alan devlet, işveren ve işçi örgütlerinin diyalog içerisinde mesleki eğitimi şekillendirecek politikalar geliştirmeleri; işgücü piyasasının ulusal ve yerel düzeyde sürekli izlenmesi; mesleki eğitim programlarının yeterliliklere göre tasarlanıp, sunulması; okulların sanayi ile yakın işbirliği içerisinde çalışmaları MYK sistemi ile zorunlu hale gelecektir.

Özetle MYK çıktıları, eğitim sunumunun kalitesini doğrudan etkileyecektir. Türkiye, AB sürecinde genç nüfusu ile önemli bir potansiyele sahiptir, ancak bu potansiyel, insan kaynaklarının geliştirilmesi politikalarına, eğitim sunumunun etkinliğine, bireyler için hayat boyu öğrenme yollarının açıklığına bağlı olarak avantaja dönecektir. Meslek standartları ve yeterlilikler örgün, yaygın, informal öğrenmenin talebe göre şekillenmesini sağlayacak önemli bir araç olup, iş yaşamı aktörleri bu aşamada etkin rol alarak tanımlamalarını yaptığında, tarafsız, şeffaf ve kalite güvencesi sağlanmış bir sistem ile becerileri tanınan işgücü, Türkiye'ye AB ve diğer pazarlarda önemli bir rekabet gücü sağlayacaktır.

Kurumunuzun halen bir "Ulusal Mesleki Yeterlilik Sistemi" üzerinde çalışmakta olduğunu biliyoruz. Aynı şekilde YÖK de "Türkiye Yükseköğretim Ulusal Yeterlilik

Çerçevesi" çalışması başlatmış bulunuyor. Son olarak bize birbiri ile yakından ilişkili bu çalışmalar arasında ne tür bağlantılar oluşturulduğunu ve bu konuda MYK'nın ne gibi roller üstlendiğini anlatabilir misiniz?

2005 yılında Bologna sürecine dahil ülkeler tarafından Avrupa Yükseköğretim Alanı İçin Yeterlilikler Çerçevesi'nin (QF-EHEA) kabul edilmesi ile, 2006 yılında Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından "Türkiye Yükseköğretim Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi (TYUYÇ)" oluşturma çalışmalarına başlanmıştır. TYUYÇ kapsamında lisans, yüksek lisans ve doktora seviyeleri için öğrenme çıktıları belirlenmiş, TYUYÇ Raporu YÖK Genel Kurulunda 21.05.2009 tarihinde onaylanmıştır. Çerçeve sadece yüksek öğretim yeterliliklerini kapsamaktadır.

Lizbon süreci ile mesleki eğitim ve her türlü öğrenme şekli ile edinilen yeterliliklerin yer alacağı geniş kapsamlı yeterlilik çerçevesi olan Hayat Boyu Öğrenmede Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (EQF-LLL) ise, taslak olarak 2005 yılında oluşturulmuş ve Avrupa Parlamentosu ve Konseyi tarafından Nisan 2008'de tavsiye kararı şeklinde kabul edilmiştir. EQF-LLL hayat boyu öğrenmeyi desteklemek amacıyla tasarlanmıştır. Bireylerin öğrenme yollarındaki engelleri kaldırmak ve ilerlemeyi kolaylaştırmak amacıyla, ulusal düzeyde farklı eğitim ve öğretim alt-sistemleri arasındaki bağlantıyı güçlendirmek iddiasını taşımaktadır. Dolayısıyla, tüm yeterlilikleri (yükseköğretim, genel ve mesleki eğitim, yaygın ve informal eğitim) kapsayacak şekilde tüm öğrenim şekillerini içermektedir.

Tavsiye kararında Avrupa Birliği üye ve aday ülkelerin ulusal yeterlilik sistemlerini EQF-LLL ile ilişkilendirmeleri için 2010 yılı ve kendilerine özgü yeterlilik sertifikalarının EQF-LLL'deki uygun seviyeye dayandırılmasını sağlamaları için 2012 yılı hedefleri önerilmektedir.

2007 yılı Londra Bildirgesi ile QF-EHEA ile EQF-LLL'nin uyumlu olacağı ifade edilmiştir.

5544 Sayılı Kanun kapsamında Mesleki Yeterlilik Kurumu'na AB ile uyumlu Ulusal Yeterlilik Çerçevesi (UYÇ) ile ilgili hususların düzenlenmesi görevi verilmiştir. 2008 Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ) tavsiye kararında ilgili ülkelerden ulusal yeterlilik sistemleri ile AYÇ arasındaki ilişkiye ve bu ilişkinin şeffaflığını ve kalitesini teşvik etmek adına rehberlik etmek ve bu ilişkiyi desteklemek amacıyla ulusal koordinasyon noktaları belirleme-ri istenmiş; MYK Aralık 2008'de AYÇ Ulusal Koordinasyon Noktası olarak belirlenmiştir.

30 Aralık 2008 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan "Mesleki Yeterlilik, Sınav ve Belgelendirme Yönetmeliği"nin 7 nci maddesinde de belirtildiği üzere, Ulusal Yeterlilik Çerçevesi (UYÇ) ve UYÇ'deki seviyeler; Avrupa Parlamentosu ve Konseyi tarafından kabul edilen "Hayat Boyu Öğrenmede Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi"ne uyumlu olacaktır. Hangi yolla olursa olsun kişilerin edindikleri yeterliliklerin yer alacağı UYÇ, başta MEB ve YÖK olmak üzere tüm ilgili taraflar ile birlikte oluşturulacaktır.

YÖK'ün çalışmalarını yürütmekte olduğu Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi ile MYK'nın oluşturmakta olduğu Ulusal Mesleki Yeterlilik Sistemi ve Ulusal Yeterlilik Çerçevesi arasında birbirini tamamlayan bir ilişkiden söz edilebilir. Tüm eğitim ve öğretimi kapsayan bir UYÇ oluşturulması bağlamında kurumlar arası işbirliğinin önemi ve gerekliliği şüphesizdir. YÖK'ün QF-EHEA kapsamında başlattığı TYUYÇ'nin bu bağlamda yapılacak çalışmalarda referans alınacağı, ancak UYÇ çalışması ile bütünsellik içerisinde gerek duyulan yerlerde revizyona gidilebileceği düşünülmektedir ki MYK olarak bu konuda MEB ve YÖK'le mutabık olduğumuzu memnuniyetle belirtmek isterim.

